

Dr. BIHARI JÓZSEF tanszékvezető főiskolai tanár:

OROSZ—MAGYAR HASONLÓSÁGI SZÓTÁR

I. Bevezetés

A magyarság már vándorlásának utolsó szakaszában is találkozott szláv törzsekkel, a szláv jövevényszavak azonban többségükben a honfoglalás utáni 1—2. évszázadban kerültek át nyelvünkbe [7]. A honfoglalók ugyanis, néhány apró szigettől eltekintve, főleg szlávokat találtak a Kárpátokon belül és tőlük vették át azoknak az új fogalmaknak a neveit, amelyek megváltozott életmódjukkal szükségszerűen együtt jártak. Fejlettebb kultúrájú szláv népek éltek a Dunántúl, sűrű volt a szláv lakosság a Vág és a Garam alsó folyásának a vidékén és az Alföldet északról félkörben szegélyező hegyvidék folyóvölgyeiben. Nagyobb szláv telepek voltak még a Felső-Tisza vidékén, a Szamos folyó mentén, továbbá a Nyírségben és az Ecsedi-láp környékén. Éltek szlávok az Erdélyi Medence peremvidékein, a Maros és a Temes völgyében is [1].

A magyar—szláv érintkezés tehát több mint 1000 éves múltra tekinthet vissza, történelmünk folyamán szinte állandó jellegű és hatása ma is, a felszabadulásunk óta különösen tart [2]. Nem tekinthetjük azonban most feladatunknak, hogy ennek az érintkezésnek nyelvünkben meglévő minden nyomát megvizsgáljuk. A probléma sokrétű, érdekes, az ősmagyar nyelv hangrendszerének a megállapítása szempontjából pedig fölötte fontos is. Évtizedeken át olyan kiváló nyelvtudósokat foglalkoztatott, mint Miklosich, Asbóth, Melich, Kniezsa, MOÓR stb. Ellentétes nézetek csatáznak egymással, a vita folyik és Kniezsa nagyszerű (egyelőre még befejezetlen) műve is sok kérdést nyitva hagy még. Valószínű, hogy a magyarság a honfoglalás előtt legelőször bolgárokkal érintkezett, hogy jövevényszavaink sorában erős a dunántúli szlovén hatás, de gyakran vitás, hogy a jövevényszavakat illetően pontosan melyik szláv nyelv az átadó. Más szóval: a szűkebb nyelvi eredet, a közvetítő nyelv problémája a szláv nyelveken belül nehezen állapítható meg. Problematikus ugyanis még sok keresztnév, személynév és helynév eredete, bővebb feldolgozást igényelnek a különböző átvételi rétegek is. Mindezek a problémák azonban témánkkal csak kapcsolatban vannak, de közvetlenül nem érintik. Számunkra a legfontosabb csupán annak a megállapítása, hogy szókészletünkben elég sok a szláv jövevényszó és köztük sok szó ma már alapszókincsünk tagja. Ez a tény fordította

figyelmünket arra, hogy a szláv jövevényszavakkal foglalkozzunk, mégpedig ezúttal nem is nyelvtörténeti, hanem pusztán *didaktikai* szempontból.

Ismeretes, hogy a didaktika a tanítás tartalma mellett nagy jelentőséget tulajdonít a tanítás mikéntjének is. Ebből a szempontból az orosz nyelvoktatásra vonatkozó módszertani irodalom nálunk még mindig nem bontakozott ki a megkívánt mértékben. Még ma sincs orosz módszertani folyóiratunk. A továbbképzés néhány hasznos füzete megjelent ugyan, de pl. az orosz–magyar minimum szótár megjelenése még mindig várat magára. Nincsen orosz–magyar hasonlósági szótárunk sem. Effajta kísérlet ugyan történt dr. Csánk Béla részéről a negyvenes években Beregszászon [3], azonban őt kizárólag mnemotechnikai szempontok vezérelték, ezért közli csak ábécé sorrendben, még hozzá *hibás, latinbetűs átírásban* az orosz szavakat. Helyenként a közvetítő nyelvre is utal (a latinra, franciára, vagy németre), azonban sok olyan szót is felvesz az orosz nyelv szókincsébe (a hasonlóság kedvéért), amelyek az oroszban vagy nincsenek meg, vagy csak egészen ritka nyelvjárási alakok. (Vö.: бабка — boka, ярок — árok, пыр — rúd stb.) Szaporítják továbbá szótárányagát olyan szavak, amelyeknek nincs a magyarban hasonló hangzású alakjuk és legfeljebb egy másik idegen (német, olasz vagy francia) szóhoz hasonlítanak csupán, pl. бюст — mellszobor (német: Büste). Bár az előszóban Csánk hangsúlyozza, hogy a pusztán véletlenül alapuló hasonló hangzású szavakat is feltünteti, azonban az ilyen hasonlóságokat gyakran túlzásba viszi és gyakorlati értékük még így is aligha támad. (Vö.: дохлый — döglött.) Tömegével ráncigálja továbbá elő azokat a szavakat is (ugyancsak a hasonlóság kedvéért), amelyek ma már elavultak. (Vö.: брадобрей — borbély, ma csak: парикмахер). Hasonló célból, de gyakran minden alap nélkül közli a képzett szavak tömegét is, pedig azoknál többnyire nincs már hasonlóság a legtöbbször teljesen eltérő magyar képzők miatt.

Mindent egybevetve, mégsem vitatható el a szerző elsőségének érdeme, azonban a sok filológiai pontatlanság, a romantikus nyelvészkedés, a sok, forradalom előtti szóanyag felhasználása, viszont az egész gyakori hiányzása mégis nagyrészt elavulttá teszi ma már ezt (az egyébként itt nem is kapható) kísérletet.

A mi szótárunk — helyhiány miatt — nem törekedhetik teljességre. Elsősorban azokat a szavakat vettük fel, amelyek

1. mind a mai oroszban, mind a mai magyarban *hangzásra* szinte teljesen egyformák. Pl.: баран, совет, паприка, колхоз, мак, стража, мама, щука, барка, тесто, борона, галушка, слива stb.,

2. továbbá azokat, amelyek a két nyelvben, ha nem is egészen, de nagyon hasonló hangzásúak. Pl.: сосед, стреха, милость, куколь, артишок, горлица stb.

Ebből látható, hogy szótárunk, bár magvát a szláv jövevényszavak alkotják, mégsem támaszkodik pusztán azokra. Didaktikai szempontból ugyanis nem hanyagolható el teljesen azok a nemzetközi szavak sem, amelyek mind a mai oroszban, mind a mai magyarban hasonló hangalakúak.

Nem vettük fel viszont azokat a szavakat, amelyek még megvoltak az óegyházi szlávban (óbolgárban) és a magyar szavakkal hangzásra és jelentésre csaknem teljesen megegyeztek, vagy legalábbis belőlük könnyen (hangtanilag szabályosan!) leszármaztathatók — *de a mai oroszban már nincsenek meg*. Pl.: óbolgár: праздънъ (üres, tétlen, hiú, rest stb., mai bolgár: prázen — üres) — parázna, (mai orosz: блудный, развратный), annak ellenére, hogy az óbolgár hangalak más, de az eredeti jelentéssel összefüggő szavakban ma is felfedezhető, pl.: праздный — tétlen, праздник — ünnep. Kimarad ugyanezért az óbolgár дрягъ — *dorong* is, mely a mai oroszban: дрючок (ami viszont a »dorong«-hoz aligha hasonlít!), vagy az óorosz гряда — *gerenda*, mert a mai oroszban csak: бревно, балка, брус alakok vannak meg, amelyek közül egyik sem hasonlít az ősi alakhoz, éppen ezért nem is szerepel a szótárunkban. Az ilyen összefüggések feltárása ugyanis — bármilyen érdekes is lenne az — egyrészt már általában megtörtént a hivatkozott szlávisták műveiben, másrészt eltérítene eredeti célunktól — attól, amit már hangsúlyoztunk fentebb, hogy ti. *elsősorban* azokat a szavakat közöljük, amelyek a mai oroszban is megvannak és amelyeknek *hangzásra és jelentésre nézve* egészben vagy részben megfelelő magyar párjuk is van. Ez alól csak akkor teszünk kivételt, amikor az összefüggés (még a filológiaiag képzetlenek előtt is) egészen kézenfekvő. Pl.: квас — kovász (bár ma »kovász« = закуска).

A nemzetközi szavak sorában a képzett szavak (származékszavak) közül csak azokat közöljük, amelyek megőrzik hasonlóságukat a megfelelő magyar képzéssel. Pl.: декан — dékán; деканат — dekanátus. (De már деканство nem szerepel!)

Nem vesszük fel a véletlenül egyforma hangzású szavakat sem, ha egyébként semmi közük sincs egymáshoz, pl.: шип- (tövis) — síp; бор (csónak) — bot; рыба (ajak) — guba; перец (bors) — peres; хорда (mért húr) — horda; уборка (aratás) — uborka.

Ha éppen ilyen szavak fordulnának elő tanítás közben, akkor vegyük igénybe a szemléltetés minden lehető eszközét ahhoz, hogy a hasonló hangzású orosz szó jelentését jól el tudjuk különíteni a vele megegyező magyar hangalaktól.

Nagyon növelnék továbbá a nyelvjárási szavak is a hasonlósági szavak mennyiségét. Pl.: лавица — lóca, чуха — csuha, луг — lúg, надраги — nadrág, палата — palota, полова — polyva, постав — posztó, сольница — szelence (eredetileg: sótartó), сукня — szoknya, зоб (= »evés«, főleg lovaké) — zab (innen: zabál = nyj: зобать), чемер — csömör, бир — bér, обрус — abrosz. Ennek ellenére azonban az eddig kifejtetteknek megfelelően nyelvjárási szavakat csak a legritkább esetben közlünk.

Már említettük, hogy a közvetítő nyelvet néha lehetetlen meghatározni. Bizonyos, hogy a magyar nyelv szláv szavai többnyire délszláv eredetűek, az ún. nagyoroszszággal csak felszabadulásunk óta vagyunk közvetlen kapcsolatban. Szótárunk azonban nem veti fel az eredet kérdését sem, mert központjában a hasonlóság elve áll, éppen ezért pl. a король — *király* szót közli, bár közismert, hogy germán eredetű

(KARL), de a szláv nyelvekben is gyökeret vert, hozzánk onnan került és a mai oroszban is megvan.

Általában (néhány kivételtől eltekintve) arra törekedtünk, hogy élő hasonlósági szókincset közvetítsünk, mert bármennyire is nem szótanulás a nyelvtanulás, mert a nyelvnek csak építőanyagát alkotják a szavak, de mint ahogy az építésnél az építőanyagokat sem lehet nélkülözni, szavak nélkül sem képzelhető el semmiféle nyelv. Persze, aki a nyelvtanítás vagy nyelvtanulás helyes módszerét keresi, nem a szótanulás módszerére gondol, mert tudhatja valaki egy nyelv teljes szókincsét, beszélni mégsem tud azon a nyelven [4]. A beszélés azonban csak olyan szavakból szerkesztett mondatok segítségével végezhető, amely mondatok szókincsét érti — vagy legalábbis könnyen megértheti — a tanuló, ezért a szókincs kérdése nagyon is lényeges az eredményes nyelvtanításban.

A nyelvtanulás is munka, mégpedig komoly munka. A nyelvoktatás története folyamán sok kísérlet történt már arra vonatkozólag, hogy a nyelvtanulás munkájával, mint minden munkával természetesen vele járó nehézségeket a minimumra csökkentsék. Az ún. direkt módszer játékos kedvvel, az anyanyelv kikapcsolásával ugyanezt a célt akarja elérni, de mennyivel könnyebben el is érheti ezt, ha a hasonlósági szókincs anyagát jól kiaknázza. Honti Rezső orosz nyelvtanában [6] 60 olyan orosz szót közöl, amelyeknek a megtanulása sem a gyerekeknek, sem a felnőtteknek nem okoz különösebb nehézséget, éppen a megfelelő magyar szavakkal való nagyfokú hasonlósága miatt. (сено, жир, ключ, шуба, пош, казак stb.) Ezt a számot mi most a sokszorosára növeljük szótárunkkal. Ez a szókincs már az első orosz nyelvórán jól gyümölcsöztethető, mert ha a nevelő az osztály érdeklődésének-összetételének megfelelően válogatja ki belőle azt a néhány szót, amelyen keresztül először kívánja bemutatni tanítványainak az orosz nyelvet, éppen az ismerős szavak következtében maradandó élményt fog nyújtani nekik és a gyerekek meg lesznek győződve arról, hogy az orosz nyelvvel kapcsolatosan felmerülő nehézségek a jövőben is — ha nem is mindig ilyen könnyedén —, de leküzdhetők lesznek.

A hasonlósági szókincs segítségünkre siethet még a következőkben:

1. A tanterv előírja az ún. szervezési szavak fokozatos bevezetését. A tapasztalat azonban azt mutatja, hogy a VI. o.-tól kezdve egyre több nehézséget okoz e szavak kitalálása, mert a kötelező szókincs ismerete egyre jobban szűkíti a még bevezethető szavak számát. Ellenben: a tankönyv eddig egyféle volt, pedig részben más szavak járnak falun, mint városban. A hasonlósági szótár lehetőséget nyújt arra, hogy a nevelő viszonylag könnyen kiegészíthesse az egyes olvasmányok szókincsét.
2. Az iskolai orosz társalgás óráit élvezetesebbé teheti a nevelő a hasonlósági szótár felhasználásával, mert kevés munkával sok ismeretet adhat át tanítványainak.

3. Segédeszközüül szolgálhat a már régóta ígért és várt orosz-magyar minimum szótár megszerkesztésénél, valamint

4. a következő orosz tankönyvek megírásánál is, hiszen az elsajátításra kijelölt szavak sorrendjében a fokozatosság, a »könnyebbről a nehezebbhez« elvének érvényesülését misem biztosíthatja jobban, mint a hasonlósági szótár anyagának a tantervi követelmények szellemében való módszeres felhasználása.

5. Az anyanyelvre való támaszkodás elvének egyre fokozódó hangsúlyozása mellett önmagunkkal kerülnénk ellentmondásba, ha — míg a nyelvtan területén felhasználjuk a leglazább összefüggéseket is, sokszor még meg is előzzük az anyanyelv nyelvtanát (főnévi igenév az V. o.-ban stb.), — a szókincs tanításában pedig figyelembe sem vesszük, amit készen kínál anyanyelvünk.

6. Megkönnyíti az orosz nyelv tanítását, ha az orosz helyesírás és fonetika szabályait a hasonlósági szókincs példáin mutatjuk be. Így pl. kitűnően szemléltethetjük a *redukció* jelenségét a *коса, дыня, чудо* szavakon, mert ezeknek a szavaknak a magyar kiejtése nagyon hasonlít a megfelelő orosz kiejtéshez is. (Kasza-dinnye-csoda.) Az átvett szláv szavakban általában egy fokkal nyíltabb hangzót ejtünk, erre gondolva mindjárt könnyebb lesz az orosz *стол* után az *asztal* megtanulása.

7. Hasonlóképpen jól felhasználható a hasonlósági szókincs tanítása felsőbb fokon is, pl. a történeti nyelvtanban a nazálisok tanításánál. Amikor arról beszélünk, hogy a régi orosz nyelvben, mint minden más szláv nyelvben is, a tiszta vokálisokon kívül még nazálisok is voltak, akkor megint csak a hasonlósági szókincs példáival mutatjuk ezt be. A *menta* — *мята*, *péntek* — *пяток*, *rend* — *ряд*, *szent* — *свят-ой* szépen illusztrálja, hogy a j+a hangkapcsolat gyakran a j+ę-ből (orrhangú e, amelyik -en- szótagból származott mássalhangzó előtt) származott és a magyar szó éppen ezért még a régibb kiejtésre utal ugyanúgy, mint a *donga* (дуга), *konkoly* (куколь), *goromba* (грудь), *korong* (круг), *abroncs* (обруч), *galamb* (голубь) szavak, amelyek viszont a j+u hangsorra derítenek fényt (ahol ugyanis szláv jövevényszavainkban ma magánhangzó i-m vagy n [ŋ] hangkapcsolatokat találunk, ott a mai oroszban mindenkor »y« vagy »я« van).

Szótárunk számít természetesen nevelőink bizonyos fokú nyelvi alpműveltségére. Akiknél ez megvan, azoknál nem fog nehézségbe ütközni, hogy rámutassanak pl. a *застава* és *пристав* szavaknál az *szt* — *szl* váltakozásra és tanítványaikhoz azonnal közelebb kerülnek a látszólag nem egészen hasonló hangalakok (zászló, poroszló). Ugyanígy villantunk rá néha egy hangátvetésre: *плесень* *pelészn*-*peniszl*-*penész*, a *x/k* váltakozásokra (különösen, ha idegen szavakról van szó): *хром* — *króm*, *холера* — *kolera*, *хмель* — *komló*, vagy arra, hogy az orosz »ист« képzőből, mely általában a foglalkozást jelentő szavakat jellemzi, a magyarban rendszerint »-ista« lesz: *гимназист* — *gimnazista*.

A filológiaiag kevésbé képzettek figyelmét pedig az összefüggések felismerésére hívjuk fel. Ha észreveszik, hogy az orosz *зима* szó emlékeztet *jelentésénél fogva* is a »zimankó«-ra, a *пых* szó a »puha« melléknévre, a *скачок* »ugrás« pedig a *szöcskére*, ezek a szavak még akkor is könnyebben bevésődnek az emlékezetbe, ha néha tudományosan

nem is sikerül mindig bizonyítanunk az összefüggéseket (mint pl. éppen a скачок esetében, ahol az egyeztetés *hangtanilag* nem mutatható ki).

A felnőttek tanításánál a hasonlósági szótár anyagából — ha lehet — azt a szókincset kezdjük tanítani, amely szókinccs a felnőtt tanuló szakmájának a szókinccse.

Kétségtelen továbbá, hogy mind a felnőttek, mind az iskolás gyermekek tanításában fontos szempont a szó gyakoriságának és gyakoriságának szempontja mellett a szó hangsora is. Minél ismertebb egy hangsor, annál könnyebben megtanulható. Így nyer értelmet a hasonlósági szótár, mely főleg ismert hangsorú szavakat tartalmaz.

Lehet ugyan, hogy a szavak hangsorát tekintve, nincs könnyű és nehéz szó — fejtik ki véleményüket a már hivatkozott könyv szerzői [5]. Nehézség tekintetében nincs ugyanis nagy különbség — ezt elismerjük — e két szó hangsora között: школа-карандаш. Mégsem vitás azonban, hogy annak, aki még csak kezdő az idegen nyelv tanulásában, előbb kell megtanulnia a школа szót, mint a карандаш szót. Bakonyi Hugó: A gyermeknyelvi szókinccs fejlődése stb., Cser János: A magyar gyermek szókinccse, Tettamanti Béla: A legszükségesebb német szavak és fordulatok című könyve azt a minimális szókinccset nyújtja, amelyet a kezdőnek elsősorban tanulnia kell. Ha ebbe a szókinccsbe fokozatosan és ugyancsak a gyakoriság szempontjának megfelelően beolvasztjuk az orosz-magyar hasonlósági szókinccs anyagát, akkor olyan mondatok beszéltetésével történhetik a tanítás, amelyekben már szótanulási probléma szinte alig van, tehát sokkal több alkalom és idő adódik a nyelv egyéb titkainak megismerésére.

Didaktikai szempontok vezettek bennünket, amikor a szokásos ábécé rendtől eltérően fogalomkörök szerint csoportosítottuk a szóanyagot. Sok szóról nehéz eldönteni, hogy melyik fogalomkörbe tartozik, némelyik szó több körbe is besorozható. Ilyenkor rendszerint olyan szavak között adjuk a kérdéses szót, amelyek társaságában leggyakrabban fordul elő.

Az orosz szó után zárójelben mai jelentése, esetleg rétegbeli jelzése: *rég* = régies, *nyj* = nyelvjárási stb. következik. A gondolatjel után mindig azt a szót közöljük, amelyhez a címszót hasonítottuk. Ha utána még () is következik, ez a hasonított szó mai orosz megfelelőjét adja meg. Pl.: квас (savanykás hűsítő ital) — kovász (закваска).

A gondolatjel után álló külön jelzések csak a magyar szóra vonatkoznak.

*

A pedagógiai főiskolák immár egy évtizede büszkén hivatkoznak arra, hogy dolgozói a tudományok művelése mellett minden erejüket és képességüket a *gyakorlati oktatás* szolgálatába kívánták állítani. Nagyon örülnénk, ha ez a kis munka is növelné azoknak a számát, akik mindig törekedtek a fenti cél elérésére, és abban a reményben bocsátjuk útjára, hogy nemcsak a hivatásos pedagógusok és az iskolás ifjúság, hanem az orosz nyelvet megtanulni kívánó felnőttek érdeklődését is magára fogja vonni.

II. A SZÓTÁRI RÉSZ

Állam, hivatal, társadalom

дипломат — <i>diplomata</i>	делегация — <i>delegáció</i>
дипломатия — <i>diplomácia</i>	делегировать — <i>delegálni</i>
мандат — <i>mandátum</i>	интервенции — <i>intervenció</i>
министр — <i>miniszter</i>	канцлер — <i>kancellár</i>
парламент — <i>parlament</i>	картотека — <i>kartoték</i>
сенат — <i>szenátus, felsőház</i>	консул — <i>konzul</i>
сенатор — <i>szenátor</i>	Кремль — <i>Kreml</i>
совет — <i>szovjet, tanács</i>	либерал — <i>liberális</i>
султан — <i>szultán</i>	либерализм — <i>liberalizmus</i>
трон — <i>trón</i>	кулак — <i>kulák</i>
urna — <i>urna</i>	кули — <i>kuli</i>
демократ — <i>demokrata</i>	мужик — <i>muzsik, parasztember</i>
демократизация — <i>demokratizálás</i>	пария — <i>pária</i>
демократизм — <i>demokratizmus</i>	слуга — <i>szolga</i>
демократия — <i>demokrácia</i>	сосед — <i>szomszéd</i>
фашизм — <i>fasiszmus</i>	хулиган — <i>huligán, esibész</i>
фашист — <i>fasiszta</i>	саботаж — <i>szabotázs</i>
товарник — <i>árufognök (tárnok)</i>	бал — <i>bál</i>
стольник — <i>asztalnok</i>	банда — <i>banda</i>
жупан — <i>zsupán</i>	беседа — <i>(beszélgetés) — beszéd</i>
дворник — <i>(házmester) udvarnok</i>	деспот — <i>deszpota</i>
царевич — <i>cárevics, a cár fia</i>	диктатор — <i>diktátor</i>
царизм — <i>cárizmus</i>	диктатура — <i>diktatúra</i>
царь — <i>cár</i>	капитализм — <i>kapitalizmus</i>
цензор — <i>cenzor</i>	капиталист — <i>kapitalista</i>
цензура — <i>cenzura</i>	конгресс — <i>kongresszus</i>
шах — <i>shah (perzsa uralkodó)</i>	визит — <i>vizit</i>
король — <i>király</i>	генерация — <i>generáció</i>
воевода — <i>vajda</i>	юнкер — <i>junker, nagybirtokos</i>
цесарь — <i>(római) császár</i>	герольд — <i>herold, hírnök</i>
бан — <i>bán</i>	герцог — <i>herceg</i>
межа — <i>(mezsgye) — megye</i>	клуб — <i>klub</i>
наша — <i>basa</i>	банкёт — <i>bankett</i>
чиновник — <i>(forr e hivatalnok) — csi-</i> <i>ponnyik</i>	парламентаризм — <i>parlamentarizmus</i>
сектор — <i>szektor, osztály</i>	прокламация — <i>proklamáció, прокла-</i> <i>мировать — proklamál, протекторат</i>
агрессор — <i>agresszor</i>	— <i>protektorátus, пучк — puccs, pégent</i>
агрессия — <i>agresszió</i>	— <i>régens, староста — (bíró) — sztarosztá,</i>
лига — <i>liga, szövetség</i>	суверенитет — <i>szuverénitás, суверен-</i> <i>ный — szuverén, террор — terror, тер-</i>
плénum — <i>plénum</i>	роризм — <i>terrorizmus, террорист —</i>
погром — <i>pogrom</i>	— <i>terrorista, тоталитарный — totalitárius,</i>
престиж — <i>presztizs, tekintély</i>	тотальный — <i>totális, трибун — tribun,</i>
раб — <i>rab</i>	федерализм — <i>föderalizmus, szövet-</i>
делегат — <i>delegátus</i>	

ségi államrendszer, federalista — föderalista, федералистический — föderalisztikus, федеральный — föderális, федеративный — föderatív, федерация — föderáció, феодализм — feudalizmus, феодальный — feudális, халиф — kalifa, халифат — kalifátus, шериф — seriff, шифрованный — sifrirozott, реjtjeles, шифровать — sifriroz, rejtjelez, шифровка — sifrirozás, rejtjelezés, печать — pecsét, декларация — deklarálás, kijelentés, руссофил — russzofil, oroszbarát, синдикализм — szindikalizmus, синдикалист — a szindikalista, синдикат — szindikátus, уния — unió, egyesülés, эмир — emír, указ — ukáz, rendelet, земство — zemsztvo, helyi önkormányzat (a cári Oroszországban), национализация — nacionalizálás, államosítás, ликвидатор — likvidátor, набоб — nábob, националист — nacionalista, национализм — nacionalizmus, начальник — (elő)járó — nacsálnык, нимб — nimbusz, нормализация — normalizáció, олигарх — oligarcha, падишах — padisah, султан, патрон — patrónus, pártfogó, патронаж — patronázs, védnökség, пацифизм — pacifizmus, пацифист — pacifista, печать — pecsét, позиция — pozíció, префект — prefektus, префектура — prefektúra, протектор — protektor, pártfogó, протекция — protekció, рационализация — racionalizálás, реакционер — reakciós egyén, реакционный — reakciós, реакция — reakció, репутация — reputáció, hírnév, референт — referens, előadó, ритор — rétor, szónok, вóтум — vótum, szavazat, декрет — dekrétum, rendelet, демагог — demagóg, демагогия — demagógia,

депутация — deputáció, империализм — imperializmus, империалист — imperialista, инспектор — inspektor, коммуна — kommuna, közösség, консерватизм — konzervatívság, консолидация — konszolidáció, космополит — kozmopolita, легитимист — legitimista, лакэй — lakáj, магнат — mágnás, снобизм — sznobizmus, социолог — szociológus, фиаско — fiaskó, kudarc, флирт — flört, цель — cél, шумукање — sugdosás, шумукање — sugdos, карьера — karrier, карьерист — karrierista, карьеризм — karrierizmus, торглев, саботажник — szabolőr, друзья — (barátok) — drusza, анан — anacs, аристократ — arisztokrata, аристократия — arisztokrácia, артель — артель, беремот — behemót (ember), беи — bej, бег, компания — kompánia, компромисс — kompromisszum, конвенционный — konvencionális, фазис — fázis, fejlődési fok, экспозе — expozé, előadás, элита — elit, felső réteg, эндогамия — endogámia, торзсөн belül való házасодás, эндогенный — endogén, этикет — etikett, юбилей — jubileum, гарем — hárem, гейша — gésa (japán leaházi énekesnő), честь — (becsület) — tiszt, пристав (в рýг оросз рендőrфőnök) — poroszló, автономия — autonómia, önkormányzat, автохтонность — autochtonitás, автократический — autokratikus, автентичный — autentikus, абсолютизм — abszolutilizmus, önkényuralom, робот — robotember (gép), работа — (munka) — robot, (бáрщина), витьязь — viléz, шатер — (cigány) sátor, свободный — szabad.

Állattenyésztés

Нелл — jászol
сечка — szecska
бырка, бирка (nyj sz) — birka
чередá — (költ sor, nyáj) — csorda
крупá — (kása, gríz) — korma (отруби)
нянчить — pázsit, legelő
рой — raj, (méhraj)
оброк (лőрт дэзсма) — abrak
бык — bika
степь — szleppé, pusztá
йго — iga
ярмо — járom
хомут — hámtiga
голубь — galamb
пáва — páva (tyúk)

пастух — pásztor
пáстырь (költ, egyh.) — pásztor
баран — bárány
подкова — patkó
фокстерьер — foxterrier
шиншилла — csincsilla (házinylát fajta)
як — jak (tibeti szarvasmarha)
сүка — szuka, nősténykutya
пони — póni, törpe ló
пулярка — pulár, káppan
щүка — csuka
гөрлиця — gertice
буйвол — bivaly
пáвучка — pávácska
кониато — kapla, pata

Állatvilág

чирик — *csíz*
 сойка — *sajkó*
 сойка — *szarka*
 воробей — *veréb*
 блоха — *bolha*
 глист, глиста — *giliszta*
 кобра — *kobra*, pápaszemés kígyó
 рак — *rák*
 ва́дра — *vidra*
 па́ук — *pók*
 моль — *moly* (lepke)
 парашей — *parafaj*
 ба́бка — *báb*
 коро́на — *korona*
 газель — *gazella*
 гидра — *hidra*
 гиена — *hiéna*
 горилла — *gorilla*
 жира́ф — *zsiráf*
 зебра — *zebra*
 какаду́ — *kakadu*
 крокоди́л — *krokodil*
 куку́шка — *kakuk*
 ку́ковать — *kakukol*
 ла́ма — *lama*
 леопард — *leopárd*
 ме́дуза — *meduza*
 пави́ан — *pávian*
 шака́л — *sakál*

тигр — *tigris*
 фазан — *fácán*
 фауна — *fauna*, állatvilág
 фламинго — *flamingó*
 хамелеон — *kaméleon*
 нимпанзэ — *csimpánz*
 скорпион — *skorpió*
 со́боля — *coboly*
 пеликан — *pelikán*
 пингвин — *pingvin*
 поли́п — *polip*
 пума — *puma*
 росомáха — *rozsomák*, torkosborz
 саламáндра — *szalamandra*
 нутрия — *nutria*
 прототи́п — *prototípus*, ősminta
 скачек — *szöcske* (kuzmечик)
 э́му — *emu*
 ягуа́р — *jaguar*
 пия́вица, пия́вка — *pióca*
 су́йка — (erdei) *szalonka*
 скунс — *szkunksz*
 гуа́но — *guano*, madártrágya
 зебу́ — *zebu*
 клоп — *poloska*
 ме́дведь — *medve*
 муфлон — *muflon*
 ма́ндрил — *mandrill*
 ви́ззлец — (kopó) — *vizsla*

Növényvilág

ку́коль — *konkoly*
 бу́к — *bükk* (fa)
 мох — *moha*
 ле́н — *len*
 артишо́к — *articsóka*
 па́прика — *paprika*
 ба́б — *bab*
 кукуру́за — *kukorica*
 ды́ня — (sárga) *dinnye*
 какту́с — *kaktusz*
 канна — *kanna*
 люце́рна — *lucerna*
 ма́к — *mák*
 ма́лина — *málna*
 ма́льва — *mályva*
 мя́та — *menta*
 осо́т — *uszal*
 ма́ндрого́ра — *mandragóra*
 ме́нтол — *mentol*
 па́рк — *park*
 хна, хénна — *henna*
 хризанте́ма — *krizantém*
 морко́вь — *murok*
 ци́клáмен — *ciklámen*
 я́вор — *jávor* (fa)
 го́ль (réг pusztaság) — *gully* (vettes)
 губа́ — (taplógomba) — *gomba*

со́я — *szója* (bab)
 спа́рика — *spárga*
 су́репи́ца — *repce*
 тис — *tiszafa*
 то́поль — *topoly* (fa)
 тюльпа́н — *tulipán*
 укро́п — *kapor*
 резе́да — *rezeda*
 ре́нкло́д — *ringló*
 ре́па — *répa*
 ро́жь — *rozs*
 сли́ва — *szilva*
 ка́пуста — *káposzta*
 гро́здь — (szőlő) *gerezd*
 огу́рца — *ugorka*
 све́кла — *cékla*
 ка́ша — *kása*
 абрикос — (kajszi) *barack*
 фасо́ль — *paszuly*
 чере́шня — *cseresznye* (fa)
 со́рго — *szorgo*, durvaköles
 ре́дька — *retek*
 лу́ч — (sugár) — *lucfenyő* (cse)
 бу́зина — *bodza*
 ло́пух — *lapu*
 па́поротник — *páfrány*, réг paprat
 бе́гония — *begónia*

белена — *beléndek*
 вербена — *verbéna, vasfű*
 гербарий — *herbárium*
 гиацинт — *jácint*
 лебеда — *laboda*
 лилия — *liliom*
 магнолия — *magnólia*
 мимоза — *mimóza*
 мирт — *mirtusz*
 нарцисс — *nárcisz*
 олеандр — *(o)leander*
 олива — *olajfa*
 бамбук — *bambusz*
 анис — *ánizs*
 агава — *agavé*
 цитрус — *citrusz*
 эвкалипт — *eukaliptusz*
 элодея — *elodea*
 берёка — *barkóca (fa)*

бурьян — *burján, dudva*
 хворост — *(rőzse) — haraszt*
 шишка — *siska, toboz*
 гибрид — *hibrid*
 имбирь — *gyömbér*

лаванда — *levendula*, филодэндроп — *philodendron*, флора — *flóra, növényvilág*, шафран — *sáfrány*, тамаринд — *tamarind*, тамариск — *tamariszk (fa)*, тубероза — *tubarózsa*, туя — *tujafa*, фикус — *ficus*, цедрат — *cedrát (fa)*, пальма — *pálma*, пастернак — *paszternák*, примула — *primula*, лаваш — *kankalin*, рута — *rula*, скабиоза — *szkabioza (mezei virág)*, петрушка — *petrezselyem*, петунья — *petúnia*, рипин — *ricínus*, роза — *rózsa*, розмарин — *rozmaring*, платан — *plátán (fa)*

Családi élet

челюдь — *(rég) belső cselédség) — család*
 брат — *(fivér) — barát*
 внук, внучка — *unoka (fiú ill. lány)*
 баба — *(nőszemély) — bába*
 кум — *koma*
 мама — *mama*
 мамочка — *mamuska*
 матка — *(anya) — mátká*
 папа — *papa, apuka*
 мачеха — *mostoha (anya)*

матрона — *matróna*
 дед (нагуара) — *déd* (прадед)
 пестунья (rég gondos nevelőnő) — *pest-tonka* (няня)
 матушка — *matuska, anyácska, néni*
 баюшка — *bátyuska, öregem*
 патриархальный — *patriarhális*
 патриархат — *patriarkátus*
 пелёнка — *pelenka*

Egészség, betegség, orvostudomány

массаж — *masszázs*
 нормальный — *normális*
 сыворотка — *szérum*
 витамин — *vitamin*
 санаторий — *szanatórium*
 маникюр — *manikűr*
 педикюр — *pedikűr*
 фризюра — *frizúra*
 бритва — *borotva*
 нудра — *púder*
 грот — *(mesterséges barlang, üreg) — garat* (глётка)
 бедро — *(takácsborda) — borda*
 аптека — *palika*
 диагноз — *diagnózis*
 диагности — *diagnosztá*
 доктор — *doktor*
 инфекция — *infekció*
 инфлюэнца — *influenza*
 поликлиника — *poliklinika*
 психолог — *pszichológus*
 вата — *valta*
 опиум — *ópium*
 пломба — *plomba, foglömés*

табес — *tábesz, hátgerincsorvadás*
 гной — *(genny) — ganaj* — (навоз)
 зонд — *szonda*
 струма — *struma*
 трахома — *trahoma*
 фельдшер — *felcser*
 холера — *kolera*
 пульс — *pulzus*
 рецепт — *recept*
 рецептура — *receptura*
 инъекция — *injekció*
 ипохондрик — *hipochonder*
 ипохондрия — *hipochondria*
 истерик — *hisztériás (beteg)*
 истерия — *hisztéria*
 консилиум — *konzilium*
 кризис — *krízis*
 лазарет — *lazaret, kórház*
 наркóz — *narkózis*
 наркотик — *narkotikum*
 немой — *néma*
 немёт — *megnémul*
 онемелый — *elnémult*
 онемёт — *elnémul*

операция — *operáció*
 психиатр — *pszichiáter, elmeorvos*
 борода — (*szakáll*) — *borda*
 опиум — *ópium*
 плесень — *penész*
 аборт — *abortusz*
 эпилепсия — *epilepszia*
 горб — (*púp*) — *görbe* — (горба-
 тый)
 корча — *görcs*
 тиф — *tífusz*
 туберкулёз — *tuberkulózis*
 туберкулин — *tuberkulin*
 неволя — (*kényszer*) — *nyavalya*
 бандаж — *bandázs*, доза — *dózis*, поря
 — *porus*, саркома — *szarkóma*, при
 ратор, лилипут — *liliputi, törpe*, мазо
 хизм — *mazochizmus*, пигмей — *pig
 meus, törpe*, пигмент — *pigment, festő
 anyag*, плазма — *plazma*, помада —
romádé, kenőcs, протез — *protézis, mű
 végtag*, протоплазма — *protoplaszma*,
 рефлекс — *reflex*, садизм — *szadizmus*,
 садист — *szadista*, тинктура — *tinktúra*,
 аутопластика — *autoplasztika, (azonos
 szövetből való pótlás)*, электрокардио

грамма — *elektrokardiogram*, электро
 кардиография — *elektrokardiográfia*,
 электротерапия — *elektrolerápia*, эле
 фантиаз (ис) — *elefántiázis, (elefántkór*,
 эликсир — *elixir*, эмбрион — *embrió*,
 эпидемия — *epidémia, járvány*, эпилеп
 тик — *epileptikus*, евнух — *eunuch*,
 идиот — *idióta*, идиотизм — *idiotizmus*,
 инвалид — *invalidus, rokkant*, компли
 кация — *komplikáció*, лаборатория —
laboratórium, скорбь — *skorbut*, стрих
 нин — *sztrichnin*, таблетка — *tabletta*,
 тампон — *tampon*, термотерапия — *ter
 moterápia, hőgyógykezelés*, тетанус —
tetanusz, уролог — *urológus*, урология
 — *urológia*, фагоцит — *fangocita, sejt
 faló*, фармаколог — *farmakológus*,
gyógyszertankutató, фармакология —
farmakológia, gyógyszerian, фистула —
fisztula, sipoly, фобия — *fóbia*, френо
 лог — *frenológus*, френология — *fren
 ológia, koronyatan*, фурункул —
furunkulus, хилус — *hilus* — нинзофре
 ния — *szkizofrénia*, экзема — *ekcéma*,
 пестовать — *pesztrel, ápol*, шам
 пнь — *sampon*

Egyéni tulajdonságok

наивный — *naív*
 наивность — *naívság*
 изжога (*gyomorégés*) — *izgága*
 фривольность — *frivolság, ledérség*
 эгоизм — *egoizmus, önzés*
 гнус — (*féreg, utálatos*) — *gonosz*
 (злой)
 кавалер — *gavallér, udvarló*
 конгениальный — *kongeniális*
 чин — *csin, szépség*
 блуд — (*jeslettség*) — *bolond*
 инкогнито — *inkognitó*
 интрига — *intrika*
 креатура — *kreatúra, báb*
 ригоризм — *rigorizmus*
 титан — *titán*
 филигран — *filigrán*
 филистер — *filiszter, nyárspolgár*

грубый — *goromba*
 эгоист — *egoista*
 фортель — *fortély, csel*
 цинизм — *cinizmus*
 циник — *cinikus (ember)*
 жест — *gesztus*
 коллега — *kolléga*
 благой — (*nép bolond*) — *balga*
 буйный — (*szertelen*) — *buja*
 гримаса — *grimasz*
 интимность — *intimitás*
 компрометировать — *kompromitál*
 lamentация — *lamentálás*
 сибарит — *szibarita, elpuhult*
 уникум — *unikum, nagy ritkaság*
 хохот — *hahota*
 хохотать — *hahotázik*
 хулиган — *huligán, csibész*

Fémek, ásványok

смарагд — *smaragd*
 топаз — *topáz*
 хром — *króm*
 мрамор — *márvány*
 базальт — *bazalt*
 бензол — *benzol*
 бриллиант — *brilliáns*
 гранит — *gránit (kő)*
 патина — *patina*

платина — *platina*
 диамант — *gyémánt*
 иод — *jód*
 кристалл — *kristály*
 опал — *opál*
 олово — (*ón, cín*) — *ólom* (свинец)
 геолог — *geológus*
 Селитра — *salétrom*
 магнит — *mágnes*

рутил — *rutil*
 уранит — *uranit*
 шпат — *pát*
 гнейс — *gnejsz*
 туф — *tuja*
 цинк — *cink*
 торф — *tűrfa, tőzeg*
 бензин — *benzin*
 брикет — *brikett*
 бронза — *bronz*
 лигнит — *lignit, barnaszén*
 пирит — *pirit*

гипс — *gipsz*
 доломит — *dolomit*
 кокс — *koksz*
 никель — *nikkel*
 рубин — *rubin*
 барит — *barit*
 порфир — *porfir*
 магнезит — *magnezit*
 малахит — *malachit*
 соль — *só*
 халцедон — *kalcedon*
 агат — *achát*

Filozófia, lélektan

эмпириокритицизм — *empiriokriticizmus*
 эмпирик — *empirikus (filozófus)*
 рационализм — *racionalizmus*
 реализм — *realizmus*
 пессимизм — *pesszimizmus*
 позитивизм — *pozitivizmus*
 схоластика — *skolasztika*
 гуманизм — *humanizmus*
 оптимизм — *optimizmus*
 проблема — *probléma*
 психология — *pszichológia*
 сангвинический — *szangvinikus*
 талант — *talentum, tehetség*
 эстетизм — *esztétizmus*
 этика — *etika*
 юморист — *humorista*
 летаргия — *letargia*
 норма — *norma*
 фанатизм — *fanatizmus*
 фантазия — *fantázia*
 фатализм — *fatalizmus*
 философ — *filozófus*
 формализм — *formalizmus*
 формальный — *formális*
 фрейдист — *freudista*
 эмпиризм — *empirizmus*
 эмоция — *emóció*
 рационалист — *racionalista*
 реалист — *realista*
 пессимист — *pesszimista*
 позитивист — *pozitivist*
 схоластик — *skolasztika*
 гуманист — *humanista*
 оптимист — *optimista*
 проблематика — *problematika*
 сангвиник — *szangvinikus*
 структура — *struktúra*
 эстет — *esztéta*
 эстетика — *esztétika*
 юмор — *humor*
 доктрина — *doktrína, tan*
 логика — *logika*
 пассивность — *passzivitás*
 фанатик — *fanatikus*

фантаст — *fantaszt*
 фаталист — *fatalista*
 философия — *filozófia*
 формалист — *formalista*
 фрейдизм — *freudizmus*
 повинизм — *sovinizmus*
 дуализм — *dualizmus*, дуалистический — *dualisztikus*, интуиция — *intuicio*, иррационализм — *irracionalizmus*, нигилизм — *nihilizmus*, нигилист — *nihilista*, номинализм — *nominizmus*, номиналист — *nominalista*, объективизм — *objektívizmus*, окультизм — *okkultizmus*, онтология — *ontológia*, политеизм — *politeizmus*, сенсуализм — *szenzualizmus*, скептицизм — *szepticizmus*, субстанция — *szubsztancia*, талмуд — *talmud*, талмудист — *talmudista*, теза — *tézis*, тезис — *tézis*, утилитаризм — *utilitarizmus*, утопия — *utópia*, универсализм — *univerzalizmus*, фикция — *fikció, költött dolog*, блаженный — *boldog*, гои — *hajh!*, дефиниция — *definició*, интеллекция — *intelligencia*, комплекс — *komplexus*, критерий — *kritérium*, мания — *mánia*, нормативный — *normatív, szabályszerű*, полемика — *polémia*, постулат — *posztulátum, követelmény*, реагировать — *reagál*, реминисценция — *reminiszcencia*, visszaemlékezés, сарказм — *szarkazmus*, саркастический — *szarkasztikus*, сентенция — *szentencia*, böles mondás, сентиментализм — *szenfimentalizmus*, система — *szisztéma*, селекция — *szelekció, kiválasztás*, стадия — *stádium*, suggestивность — *suggestívitás*, эгоцентризм — *ego-centrizmus*, экзистенциализм — *existencializmus*, эклектизм — *eklektizmus*, эклектик — *eklektikus (filozófus)*, эпикуреец — *epikureista*, эссенция — *esszencia, minek lényege*, идеал — *ideál*, идеализм — *idealizmus*, идеа-

лист — *idealista*, импульс — *impulzus*, индивидуалист — *individualista*, индивидуум — *individuum*, *egyéni*, лаконизм — *lakonizmus*, медиум — *medium*, паника — *pánik*, пассив — *passzív*, фатум — *fatum*, феминизм — *feminizmus*, феминист — *feminista*, феномен — *fenomén*, *jelenség*, феноменализм — *fenomenalizmus*, феноменальный — *fenomenális*, *csodás*, феноменология — *fenomenológia*, фидеизм — *fideizmus*, флегма — *flegma*, флегматик — *flegmatikus* (*filozófus*), флегматический — *flegmatikus*, флегматичность — *flegmatikusság*, характе-

ристика — *karakterisztika*, химера — *kiméra*, *álomkép*, шовинист — *sovénista*, эволюционизм — *evolúcionizmus*, эволюция — *evolúció*, эгалитаризм — *egalitarizmus*, абсурд — *abszurdum*, *képtelenség*, абстракция — *absztrakció*, *elvonatkoztatás*, абстрагировать — *absztrahál*, *elvonatkoztat*, абсолют — *abszolútum*, темперамент — *temperamentum*, тенденция — *tendencia*, *irányzat*, теоретик — *teoretikus*, транс — *transz*, *révület*, филантропия — *filantrópia*, *emberszeretet*, мотив — *motívum*

Fizika, kémia

катод — *katód*
микрон — *mikron*
микроскоп — *mikroszkóp*
микрофон — *mikrofon*
радио — *rádió*
спектр — *spektrum*, *színekép*
спектроскоп — *spektroszkóp*
статика — *sztatika*
термос — *termosz*, *hőpalack*
физик — *fizikus*
физика — *fizika*
фокус — *fókusz*
электромагнит — *elektromágnes*
электрон — *elektron*
электроскоп — *elektroszkóp*
энергия — *energia*
искра — *szikra*
генератор — *generátor*
индуктор — *induktor*, *áramgerjesztő*
индукция — *indukció*
калория — *kalória*
конденсатор — *kondenzátor*
масса — *massza*
призма — *prizma*, *hasáb*
проектор — *projektor*, *vetítőkészülék*
база — *bázis*
лакмус — *lakmusz*
молекула — *molekula*
нафталин — *naftalin*
реторта — *retorta*
сульфат — *szulfát*
уран — *urán*
формалин — *formalin*
химия — *kémia*
циан — *cian* (*gáz*)
воск — *viasz*
ляпис — *lapisz*, *pokollő*
парафин — *parafin*
гумми — *gumi*
электролиз — *elektrolízis*
эмульсия — *emulzió*, *keverék*
сульфит — *szulfít*, *kénessav sója*

натр — *nátron*
фенол — *fenol*
фенил — *fenil*
оксидация — *oxidáció*
сублимат — *szublimát*
метил — *metil*
нитрат — *nitrát*
стеарин — *stearin*
интерференция — *interferencia*, ион — *ion*, ионизация — *ionizáció*, линза — *lencse*, протон — *proton*, радий — *rádium*, радиогрaмма — *radiogramum*, радиотехника — *rádiótechnika*, регенератор — *regenerátor*, релятивизм — *relativizmus*, релятивист — *relativista*, рефрактометр — *refraktométer*, *fénylőrési szögmérő*, рефрактор — *refraktor*, *csillagászati láveső*, термоскоп — *termoszkóp*, *hőkülönbségmérő*, ультрамикроскоп — *ultramikroszkóp*, электрон — *elektród*, электродинамика — *elektrodinamika*, электродинамометр — *elektrodinamóméter*, электролит — *elektrolit*, электромагнетизм — *elektromagnetizmus*, электрометаллургия — *elektrometallurgia*, электрометр — *elektrométer*, электромеханика — *elektromechanika*, электромотор — *elektromotor*, электроника — *elektronika*, электростатика — *elektrosztatika*, электротехник — *elektrotechnikus*, эманация — *emánáció*, эмиссия — *emisszió*, энергетика — *energetika*, перископ — *periszkóp*, пухлый — *puha*, редкий — *ritka*, конденсор — *kondenzor*, тара — *tára*, *göngysúly*, ультрафиолетовый — *ultraviolet*, ржавчина — *rozsdá*, катализ — *katalízis*, натрий — *nátrium*, неон — *neon*, пектин — *pektin*, препарат — *preparátum*, рутений — *ruthenium*, сублимация — *szublimáció*, сульфид — *szulfid*

fid, kénvegyület, суперфосфát — szuperfoszfát, танин — tannin, csersav, термохимия — hőkémiа, торий — tórium, филтрат — filtrátum, leszűrt anyag, филтрация — filtrálás, фосфát — foszfát, фосфор — foszfor, фосфорит — foszforit, химик — kémikus, хлор — klór, хлорал — klorál, хлоралгидрат — klorálhidrát, хлорофил —

klorofil, хлороформ — kloroform, цианизация — ciánózás, цианкальи — ciánkáli, цианоз — ciánózis, электрохимия — elektrokémia, этил — etil, желатин — zselatin, каучук — kaucsuk, пар — pára, парить — párol, порошок — por, редукция — redukálás, эбонит — ebonit, хлорид — klorid

Földművelés, mezőgazdaság

борозда — barázda
борона — borona
грабли — gereblye
йго — iga
перелог — parlag, ugar
сено — széna
сенокос — szénakaszálás (ideje)
рафия — raffia
солома — szalma
токай, токайское — tokaji (bor)
коса — kasza
косец — kaszás
косилка — kaszálógép
цеп — csép
ярём — (rét) — járom, iga
ярмо — járom
пята — (sarok : a láb része) — pata
жолоб — (csatorna) — zsilip (шлюз)
дух — (lehellet) — doh (затхлость)
копать — (ásni) — kapálni (окопать)
гребень — gereben
рожь — rozs
кóлос — kalász
межа — mezsgye
лён — len
ткач — takács
феллах — fellah (arab paraszt)
хомут — hámiga
стык — (kopogtatás) — ösztöke

амбár — hambár
трактор — traktor
тракторист — traktorista
совхоз — szovhoz
колхоз — kolhoz
бригада — brigád
бригадир — brigadéros
арык — (öntöző) árok
агротехника — agrotechnika
коллективизация — kollektivizálás
вилы — (vas) villa
культиватор — kultivátor
лопата — lapát
чабан — csobán, juhász, pásztor
яровизация — jarovizáció
прост — (egyszerű) paraszt
веник — (vesszőnyaláb) — venyige
кóзёл — (bakkecske) — kazal (сгор)
чересло — (nyj) — csorosztya
решетó — (nagylyukú) rosta
сито — szita
суреница — repce
кóкoль — konkoly
сгор — asztag
мотовило — motolla
тáчка — talicska
филлоксерá — filoxera
кóлoмазь — táj kulimáz, kocsikenőcs
пáсмо — pászma

Földrajз, csillagászat

болото — (mocsár) — Balaton
пустош — puszta
берлога — (medvebarlang) — barlang
потóк — palak
пóрох — (lőpor) — por
вулкán — vulkán, tűzhányó
гéйзир — gejzir
хратер — kráter, vulkántölcsér
лáва — láva
оáзис — oázis
хýтор — (tanya, kozákfaló) — halár
спýтник — szputnyik, mesterséges hold
урáн — Uránusz
геóграф — geográfus
ровнина, равнина — róna

край — (széle vminek) — karéj
скáла — szikla
холм — halom
холмистый — halmos
кóнтинéнт — kontinens
кургáн — kurgán
лавíна — lavina
тайгá — tajga
бóй — bója
провинция — provincia, vidéк
обсерватория — obszervatórium, csil-
lagvizsgáló
Австрия — Ausztria, Азия — Ázsia,
Амériка — Amerika, Африка —

Afrika, Еуропа — *Európa*, Австралия — *Ausztrália*, глетчер — *gleccser*, Дунай — *Duna*, Евразия — *Eurázia*, Нева — *Néva*, субарктический — *szubarktikus*, субполярный — *szubpoláris*, Иордан — *Jordán*, Ирак — *Irak*, Иран — *Irán*, Италия — *Itália*, Каир — *Kairó*, Корея — *Korea*, лагуна — *laguna*, океан — *óceán*, прерия — *préri*, топограф — *topográfus*, térképész, тундра — *tundra*, фьорд — *fjord*, фирн — *firn*, csontbó, формация — *formáció*, alakulat, циклон — *ciklon*,

визави — *vízavi*, зенит — *zenit*, космология — *kozmológia*, космос — *kozmosz*, одадь — *odább*, периферия — *periféria*, пустота — *pusztaság* региональный — *regionális*, táji, сейсмограмм — *szeizmogram*, földrengésjelzés, топонимия — *topológia*, триас — *geol triász* экзотика — *egzotikum*, котлина котловина — *katlan*, Сатурн — *Saturnusz*, стратосфера — *sztratoszféra*, хромосфера — *kromoszféra*, эклиптика — *ekliptika*

Halászat, vadászat

вёрша, вёрша — *versa*
карась — *kárász*
сардина, сардиния — *szardínia*
пеструшка — *pisztráng*
устрица — *osztriga*
лопата — *lapát*
ветриво — *(rég kőlt)* — *vitrola*
челнок — *csónak*
столб — *cölöp*
мёртвая вода — *morotva*, „holtág”
(затон)

нарвал — *narval*
икра — *(halikra)* — *ikra*
сардель — *szardella*
щука — *csuka*
тоня — *(halászó hely)* — *tanya*
поток — *patak*
погоня — *pagony*, üldöző csapat
лодка — *ladik*
челн — *(fajörzsből vajt)* csónak
дамба — *(gát, töltés)* — *domb*
вобла — *(volgai pontyfajta)* — *vobla*

Ház, lakás, berendezés

деж (nyj) — *dézs* (кадка)
котёл — *katlan*
балкон — *balkon*, erkély
ведро — *veder*
вилла — *villa*
газ — *gáz*
диван — *dívány*
душ — *lusz*
калитка — *(kiskapu)* — *kalitka*
камера, камерка — *kamra*
ключ — *kulcs*
лампа — *lámpa*
решето — *rosta*
самоварчик — *szamovárocska*
стеллаж — *(polc)* — *stélácsi*
чаша — *csésze*
череп — *(koponya)* — *cserép*
паста — *paszta*
руйна — *rom*
терем — *(tört emeleti szoba)* — *terem*
жар (nyj) жарогон — *zsarálnok*
палица — *(rég buzogány)* — *pálca*
цебер (nyj) — *csöbör*
притвор — *(templom pitvara)* — *pitvar*
ручка — *(fogantyú)* — *rocska*
вокс — *viasz*
матрас, матрац — *matrac*
затвор — *závár* (fegyveren)
дуга — *(ív)* — *donga*

комод — *komod* (fiókos szekrény)
ваза — *váza*
веранда — *veranda*
вилла — *villa*, nyaraló
двор — *udvar*
доска — *deszka*
застреха, стреха — *creszalja*
клетка — *kalitka*
канapé — *kanapé*, pamlag
купол — *kupola*
полка — *polc*
самовар — *szamovár*
сито — *szita*
стол — *asztal*
черепица — *(telő)* cserép
паркет — *parketta*
пилон — *pillér*, oszlop
тарелка — *tányér*
факел — *fáklya*
светник — *(faggyúlámpa)* — *szövétnék*
носил (hordagy) — *nyoszolya*
перина — *(toll)* párna
панева, понява, понёва — *(takaró)* — *ponyva*
розга — *(vesszőnyaláb)* — *rőzse*
кухня — *konyha*
камень — *(kő)* — *kemence*
лавка — *(lerögzített pad)* — *lóca*

барák — *barak*, барок — *barokk*, бетон — *beton*, будка — *bódé*, комфорта — *komfort*, гарнитúra — *garnitúra*, жалози — *zsalu*, столп — *oszlop*, столб, столп — *cölöp*, канделябр — *kandeláber*, коридор — *korridor*, ключарь (rég) — *kulcsár* (ключник), лампион — *lampion*, мансарда — *manzárd*, padlásszoba, павильон — *pavilon*, kerti ház, пуф — *puf*, kerek párnázott szék, решётка — *rostély*, ридикюль — *relikül*, női kézitásка, сервиз — *szerviz*, asztalkészlet, terráca — *terrasz*, фанс

— *fajánsz*, kövedény, фундамент — *fundamentum*, цемент — *cement*, цементация — *cementezés*, шамот — *samott*, мазь — (kenőcs) — *máz*, пранирówka drapériázás, отель — *hotel*, салфетка — *szalvéta*, asztalkendő, туба — *tubus*, целлофан — *celofán*, цистерна — *ciszterna*, tartály, тупой — *lompa*, линолеум — *linoleum*, лифт — *lift*, кубок — (rég serleg) — *kobak*, (serleg szaruból), автоклав — *autokláv*, gyorsfőzőfőző, мотоцикл — *motolla*, кровать — *kerevet*

Idő és időjárás

среда — *szerda*
четверг — *csütörtök*
пятница — *péntek*
суббота — *szombat*
барометр — *barométer*
самум — *számum*
сирокко — *sirokkó*
тайфун — *tájfun*
вихрь, вихорь — *vihar*
дата — *dátum*
зефир — *zefír*, enyhe nyugati szél
климат — *klima*
метеорология — *meteorológia*
ураган — *orkán*

январь — *január*
февраль — *február*
март — *március*
апрель — *április*
май — *május*
июнь — *június*
июль — *július*
август — *augusztus*
сентябрь — *szeptember*
октябрь — *október*
ноябрь — *november*
декабрь — *december*
темь — *tempó*, sebesség
зима — (tél) — *zimankó* — (сугжа)

Ipar, technika, kereskedelem

ткач — *lakács*
целлюлоид — *celluloid*
цех — *rég céh*
комбинат — *kombinát*
хрусталь — *kristály* (üveg)
бáня — (fürdő) — *bánya*
гончар — *gerencsér*
мельник — *molnár*
оптик — *optikus*
юноша — *inas*
мýка — (kín) — *munka*
спóрый — (sikeres) — *szapora*
тэхник — *technikus*
техницизм — *technicizmus*
турбина — *turbina*
элеватор — *elevátor*, emelőgép
базар — *bazár*
купец — (kereskedő) — (ló) *kupec*
гарантия — *garancia*
лимит — *limit*, határ
сак — *zsák*
хартия — *hártya*
целлюлоза — *cellulóz(e)*
шкатулка (ékszerdoboz) — *skatulya*
обруч — *abroncs*
гуз — *gúzs*, vastag kötél

бондарь — *bodnár*
мастер — *mester*
механик — *mechanikus*
пéкарь — *pék*
круг — *korong*
стахановец — *sztahanovista*
секýра — *szekerce*
тэхника — *technika*
трансформатор — *transzformátor*, áramátalakító
экскаватор — *exkavátor*, kotrógép
радио — *rádió*
дорого — *drága*
пульт — *pult*
залог — *zálog*
провизия — *provizió*
агэнт — *ágens*, ügynök

коваты — *kovácsol*, дуга — (ív) — *donga*, кле́пка (bóчка), мануфактура — *manufaktura*, матрица — *matrica*, трест — *tröszt*, факсимиле — *fakszimile*, hasonmás, компрессор — *kompresszor*, шаблон — *sablon*, minta, шарлатан — *sarlatán*, kontár, индустриализм — *indusztrializmus*, цинкограф

— *cinkográfus*, цинкография — *cinkográfia*, цинеро — *cicero* (*betű*), шпация — *nyomd, spácium, térső, rýta* — (*üveg*) *húla*, корректор — *korrektor*, лаборант — *laboráns*, мазать — *mázol*, мазилка — *mázoló*, мазни — *mázolmány*, норма — *norma*, препаратор — *preparátor, asszisztens*, привязь — *póráz*, ротационный — *rotációs*, рутинёр — *rutinos*, рутинность — *rutinoság*, рутин — *rutin, megszokottság*, авторённый — *autogénhegesztő*, сепаратор — *szerparátor*, технолог — *technológus*, технологии — *technológia*, трансмиссия — *transzmisszió*, фаза — *fázis*, электрофор — *elektrofor, villamos melegítő*, гребень — *műsz. gereben*, автогённый — *autogén*, автомат — *automata (gép)*, биржа — *börze*, нетто

— *nettó*, пассив — *passzív*, спекуляция — *spekuláció*, экспорт — *export*, экспортёр — *exportőr*, эмбарго — *embargo*, *kivételi v. behozatali tilalom*, концессия — *koncesszió*, проспект — *prospektus, tájékoztató*, реализации — *realizálás*, реализовать — *realizál*, ревизия — *revízió*, ревизор — *revízor*, дефицит — *deficit*, жирó — *zsíró, forgatmány*, информация — *információ*, компенсация — *kompenzáció*, конкурент — *konkurrens*, конкуренция — *konkurrenciája*, конкурировать — *konkurrál*, макулатура — *makulatúra*, нерентабельный — *nem rentábilis*, флуктировать — *fluktuál, ingadozik*, щербина — *csorbulat*, щипчики — *csipesz*, рампиль — *ráspoly*

Irodalom, művészet

реализм — *realizmus*
реалист — *realista*
проза — *próza*
романтик — *romantikus*
романтика — *romantika*
стиль — *stílus*
тип — *típus*
типизация — *típezálás*
типизировать — *típezál*
элегия — *elégia*
эпос — *eposz*
критик — *kritikus*
критика — *kritika*
символ — *szimbólum*
символизм — *szimbolizmus*
символика — *szimbolika*
символист — *szimbolista*
карикатура — *karikatúra*
портрет — *portré*
тушь — *tus (festék)*
умбра — *umbra (barna festék)*
натурализм — *naturalizmus*
натуралист — *naturalista*
пролог — *prológus*
сатира — *szatíra*
сатирик — *szatirikus*, *szatíraíró*
тема — *téma*
трагедия — *tragédia*
трилогия — *trilógia*
футурист — *futurista*
эпика — *epika*
декадент — *dekadens*
лирик — *lírikus*
пародия — *paródia*
фреск, фреска — *freskó*
экспрессионист — *expresszionista*
декоратор — *dekorátor*
декорация — *dekoráció*

плакат — *plakát*
реклама — *reklám*
ультрамарин — *ultramarin, halványkék*
сёрый — *szürke*

сатирический — *szatirikus*, сонет — *szonett*, стилист — *stilisztá*, стилистика — *stilisztika*, сюрреализм — *szürrealizmus*, сюрреалист — *szürrealista*, тавтология — *tautológia*, szószaporítás, тематика — *tematika*, триада — *tríász*, троп — *trópus*, шóкёр, фольклор — *folklór, népköltészet*, фольклорист — *folklórísta*, фольклористика — *folklórísztika*, футуризм — *futurizmus*, эклога — *ekloga*, эпигон — *epigon*, utánzó, эпиграмма — *epigramma*, эпизод — *epizód*, эпилóg — *epilógus*, эпистола — *epistola*, költői levél, эротика *erotika*, эротизм — *erotizmus*, ямб — *jambus*, глосса — *glossza*, széljegyzet, гнома — *gnóma*, bölcs mondás, публицист — *publicista*, újságíró, публицистика — *publicisztika*, разночинец — *raznocsinyec (nem nemesi származású értelmiségi a 19. sz.)*, обломовщина — *oblomovcsina*, lunnyaság, окуровщина — *okurovcsina*, kispolgári életmód, шеллак — *sellak*, зелёный — *zöld*, зигзаг — *cik-cak (vonal)*, индигó — *indigó (festék, — eserje)*, майолика — *majolika*, обелиск — *obelisztk*, профиль — *profil*, рама — *ráma*, реконструировать — *rekonstruál, újjáépít*, рекламировать — *reklámoz*, схема — *séma*, терракота — *terrakotta*, диалог — *dialógus*, интервью — *interjú*

комментатор — *kommentátor*, компендиум — *kompendium*, компилятор — *kompilátor*, каталог — *katalógus*, кон-

фликт — *konfliktus*, меценат — *mecenás*, мýза — *műzsa*, памфлет — *pamflet*, пáfос — *pátosz*

Iskola, műveltség, tudományok

шкóла — *iskola*
педагог — *pedagógus*
лицей — *liceum*
картón — *karton (lemez)*
лeктор — *lektor*
лeктýра — *lektorátus*
аспирант — *aspiráns*
аспирантýра — *aspirantúra*
диссертация — *diszertáció*
профессор — *professzor*
факультативный — *fakultativ*
доцент — *docens*
ренессанс — *reneszánsz*
цивилизатор — *civilizátor*
экслибрис — *exlibrisz, könyvjel*
кандидатýра — *kandidatúra*
социология — *szociológia*
статистика — *statisztika*
гимназист — *gimnazista*
гимназия — *gimnázium*
диктовать — *diktál*
диктовка — *diktálás*
декан — *dékán*
деканат — *dekanátus*
парадигма — *paradigma*
диплом — *diploma*
ректор — *rektor*
проректор — *rég prorektor*
факультет — *fakultás*
культура — *kultúra*
фолиант — *foliáns, nagy alakú kötet*
цивилизация — *civilizáció*

энциклопедия — *enciklopédia*
музей — *múzeum*
физиология — *fiziológia*
физиолог — *fiziológus*

пергамент — *pergament*, пластилин — *plasztilin, gyúróanyag*, риторика — *retorika, szónoklattan*, синдетикон — *szindetikon*, табель — *(munkaellenőrző tábla) — tábla*, таблица — *tábla*, табулятор — *tabulátor (írógépen)*, автодидакт — *autodidakta*, дьяк — *(tűrt. íródeák) — diák*, индекс — *index*, интернат — *internátus*, магистер — *magiszter*, ментор — *mentor*, папýрус — *papírusz*, баллада — *ballada*, бард — *bárd, kelta költő*, вёрши — *(rég. orosz szillabikus vers) — vers*, мадригал — *madrigál (versforma)*, метафора — *metafora, szókép*, метонимия — *metonímia*, óда — *óda*, просодия — *prozódia, verstán*, ритм — *rítmus*, ритмизация — *rítmizálás*, ритмичность — *rítmikusság*, рифма — *rím*, строфа — *strófa*, трохей — *trocheus*, статистик — *statisztikus*, фенология — *fenológia*, цитология — *citológia, sejttan*, эколо́гия — *ökológia*, эмбриология — *embriológia*, энтомология — *entomológia, rovartan*, эпидемиология — *epidemiológia*, электрофизиология — *elektrofiziológia*

Jog

натурализация — *naturalizáció, állampolgárság megadása*
параграф — *paragrafus*
гангстер — *gangszter*
инсульт — *inzultus*
прецедент — *precedens*
пропозиция — *propozíció, javaslat*

эманципация — *emancipáció, egyenjogúsítás*
эманципировать — *emancipál*
жюри — *zsűri*
инцидент — *incidens*
привилегия — *privilegium*
санкции — *szankció, szentesítés*

Katonaság, hadászat

стража — *(őrség) — strázsa, őr*
бой — *(harc) — baj*
визирь — *vezér*
вербовать — *verbuval*
воевода — *vajda, hadvezér*
гётман — *hetmán*

капитан — *kapitány*
капрал — *káplár*
ментик — *(huszár) mente*
панцырь — *páncél*
шпика — *sisak*
кадет — *(forr. c.) — kadet, tisztjelölt*

táшка — (rég) — (katonai) táska
 оңно — (ablak) — akna
 ангар — hangár
 ракета — rakéta
 револьвер — revolver
 танк — tank
 танкист — tankista
 шапеч, шапц — sánc
 поручить — (megbíz) — parancsol
 чапράг — csáprág, nyereglakaró
 гайдун — hajdú
 башня — (torony) — bástya
 бункер — bunker
 гусар — huszár
 витьязь — (költ.) — vitéz
 гарнизон — (helyőrség) — garnizón
 драгун — dragonyos
 карабин — karabély
 копье — kopja
 палаш — pallos
 партизан — partizán
 маркизанти — markofányos
 со́нтя — (tör. e.) szolnya (kozák, kozák század)
 гарцовать — (lovon száguld) — harcol
 гарцование — (lovaglás) — akna
 пушка — (ágyú) — puska
 ранг — rang
 сабля — szablya
 улан — ulánus
 флот — flotta
 честь — (tisztség) — tiszt

tábor — tábor
 долман — dolmány
 граната — gránát

ряд — (sor) — rend, адмирал — admiralis, арсенал — arzenál, баррикада — barikád, башлык — baslik, csuklya, блокада — blokád, гвардеец — gárdista, гвардия — gárda, генерал — generális, гладиатор — gladiátor, дезертировать — dezertál, дефензива — defenzíva, диадема — diadém, инвазия — invázió, лапшёт — lándzsa, легион — légió, легионер — légionárius, маневр, манёвр — manőver, маршал — marsall, милитаризм — militarizmus, шрапнель — srápnél, батальон — (zászónalj) — batalion, декорум — dekorum, тизлессег, скальп — skalp (lehúzott fejbőr), ятаган — jatagán, бердыш (rég) — bárd, петарда — petárda, дуррано, пика — pika, lándzsa, пистолет — pisztoly, понтон — ponton, pontonhid, стратег — stratégia, стратегический — stratégiai, hadászati, стратегия — stratégia, hadászat, тактик — taktikus, тактика — taktika, торпеда — torpedó, трофей — trófea, hadizsákmány, флотилия — flotilla, фрегат — fregatt, фронтальный — frontális, цитадель — citadella, желегвар, фронт — front, милитарист — militarista

Közlekedés, posta

авто — autó
 барка — bárka
 вагон — vagon
 виза — vízum
 гондола — gondola
 караван — karaván
 лодка — ladik
 метро — metró
 перрон — perron
 почта — posta
 такси — taxi, bérautó
 тарантас — tarantász, utazókocsi
 толмач (rég) — tolmács
 тройка — trojka, hármasfogat
 улица — utca
 экспресс — expressz (vonat)
 кибитка — kibitka, födeles kocsi
 порто — portó
 корма — (hajófar, tat) — kormány
 автобус — autóbusz
 бричка — (rég) — bricska
 виадук — viadukt
 гараж — garázs
 кабель — kábel
 кучер — kocsis

матрós — matróz
 óмнибус — omnibusz
 пилот — pilóta
 сани — szán, szánkó
 санки — szánkó
 телефон — telefon
 телефонист — telefonos
 троллейбус — trolibusz
 шофёр — sofför
 гати — (rőzsegát) — gát
 дрожки (rég) — droska, könnyű kocsi
 телега — (szekér) — taliga
 автомобиль — automobil

автогараж — autógarázs, автобензин — autóbenzin, балласт — ballaszt, баллон — ballon, бедёкер — bédekker, útikalauz, дефэкт — defekt, каюта — kajút, семафор — szemafor, jelzőlámpa, таксомётр — taxaméter, транзит — tranzit, átmenő forgalom, бурлак — (hajóvonlató) — burlák, рикша — riksa, авиатика — aviatika, repülés

Nép-, személy- és helynevek

казák — kozák
негр — néger
румын — román
самоёд — szamojéd
татáрин — tatár
хорват — horvát
чех — cseh
швед — svéd
Бéла — Béla
Соль — (só) — Szolnok
Бéра — Vera
Одесса — Odessza
Украина — Ukrajna
мадьяр — magyar
немец — német
серб — szerb
словак — szlovák
финн — finn (férfi)
цыган — cigány
шваб — sváb
половец — palóc
болото — (mocsár, láp) — Balaton
тополь, тепло — (topolyafa), — Tapolca

Москва — Moszkva
Сибирь — Szibéria
Чехословакия — Csehszlovákia

киргиз — kirgiz (férfi), курд — kurd (férfi), маньчжэ — manyszi (férfi), vogul, нанай — nanáj, gold (Az Amur-medencében élő nép tagja), пенец — nyenyec, остяк — osztják, прусский — porosz, русин — ruszin (férfi), креол — kreol, перс — perzsa, сарацин — szaracén, финно-угорский — finn-ugor, финно-угры — finn-ugorok, черкес — cserkesz, чуваш — csuvas (férfi), элани — hellén (férfi), эст — эст (férfи), якут — jakut (férfi), янки — jenki, гангес, индус — hindu, Николай — Miklós, Португалия — Portugália, Румыния — Románia, Сербия — Szerbia, Сиам — Sziám, Югославия — Jugoszlávia, Австрия — Ausztria, австриец — osztrák (férfi), Австралия — Ausztrália, австралиец — Ausztráliai, Абиссиния — Abesszinia, абиссинец — abesszin

Nyelvtan, nyelvészet

синоним — szinoním szó
флекси — flexió, ragozás
фонема — fonéma
фонетика — fonetika
фонетист — fonetikus
спелтня — pletyka
жаргон — zsargon
толмач — (rég) — tolmács
диалект — dialektus, nyelvjárás
модус — mód
аблаут — „Ablaut”, tőhangváltakozás
синтагма — szintagma, szó szerkezet
терминология — terminológia, szaknyelv
транскрипция — transzkripció
филолог — filológus
филология — filológia
фразеология — frazeológia
интервокальный — intervokális
пуризм — purizmus
пурист — purista

эвфемизм — eufemizmus
эвфония — eufónia, jóhangzás

семантика — szemantika, jelentéstan, фонограмма — fonogramm, hangfelvétel, фонограф — fonográf, beszélőgép, формант — formáns, képző, rag, элизия — elizió, hangkivetés, эллинизм — hellénizmus, эсперанто — eszperantó, эсперантист — eszperantista, этимолог — etimológus, этимология — etimológia, иероглиф — hieroglif, латынь — latin (nyelv), лексиколог — lexikológus, шзотортэнэш, пазалнзэщя — пазалнзэщя, оррhangú елтэш, не — ne, nem, нет — nem, ориенталист — orientalista, тары-бэры — terefere, locsogás, тирада — tiráda, шзэрэдэл, агглютинация — (nyelv) agglutináció, славнст — slávista

Партéлет

агитатор — agitátor
агитация — agitáció
агитпроп — agitprop (osztály)
активист — aktivista
диалектик — dialektikus
диалектика — a dialektika

догматизм — dogmatizmus
меньшевизм — mensevizmus
меньшевик — mensevik
партия — párt
партийность — pártosság
партикола — pártiskola

пролетариат — *proletariátus*
 пролетарий — *proletár*
 ревизионизм — *revizionizmus*
 ревизионист — *revizionista*
 сектант — *szektáns*
 социализм — *szocializmus*
 социалист — *szocialista*
 Коминтерн — *Komintern*
 народник — *narodnyik*
 идеолог — *ideológus*
 идеология — *ideológia*
 кадр — *káder*
 кампания — *kampány*
 коммунизм — *kommunizmus*
 коммунист — *kommunista*
 комсомол — *komszomol*
 комсомолец — *komszomole*
 марксизм — *marxizmus*
 материализм — *materializmus*
 материалист — *materialista*
 пропаганда — *propaganda*
 пропагандист — *propagandista*
 хвостизм — *hvoszfizmus, uszálypoli-
tika*
 хвостист — *hvoszlista*
 товарищ — *társ, elvtárs*

большевик — *bolsevik*
 большевизм — *bolsevizmus*
 Социал-Революционер — *eszer*
 Политбюро — *politbüro*
 фракция — *frakció*
 октябрист — *októbrista*, политик — *politikus*, политика — *politika*, интернационал — *internacionálé*, интернационализм — *internacionalizmus* коллективизм, — *kollektivizmus*, коллективист — *kollektivista*, ИЭП — *NEP (új gazdaságpolitika)*, пропагандировать — *propagál*, социал-демократ — *szociáldemokrata*, социал-демократия — *szociáldemokrácia*, социализация — *szocializálás*, троцкизм — *trockizmus*, троцкист — *trockista*, фракционер — *frakciózó*, функционер — *funkcionárius*, функция — *funkció*, централизм — *centralizmus*, большевизация — *bolsevizálás*, большевизировать — *bolsevizál*, кадет — *kadel (párt)*, отозвать — *(visszahívni)* — *oltovista*, отзыв — *(visszahívok)* — *oltovizmus*, диверсант — *díverzáns, felforgató*, московский — *moszkovita, moszkvai*

Pénzügy

рубль — *rubel*
 банк — *bank*
 банкир — *bankár*
 такса — *taksa, díj*
 инфляция — *infláció*
 копейка — *kopek, kopejka*
 обол — *obulus*
 доллар — *dollár*
 грош — *garas*
 форинт — *forint*
 чек — *csekk*
 касса — *kassza*
 корона — *korona*
 залог — *zálog*
 базис — *(alap)* — *bázis*, баинин —

baksis, девиза — *deviza*, финансирование — *finanszírozás*, флорин — *forint*, франк — *frank*, ценз — *cenzus*, цент — *cent*, йена — *yen, (japán pénz)*, марка — *márka* плутократ — *plutokrata*, плутократия — *plutokrácia*, рупия — *rupia (indiai pénzegység)*, сальдо — *szaldó, maradék*, санация — *szanálás*, тариф — *tarifa, díjszabás*, физиократ — *fiziotokrata*, червонец — *cservonec, tört öt v. tízrubeles aranypénz*, шиллинг — *silling*, «петак» — *peták (régí magyar pénz)*, премия — *prémium* стабилизация — *stabilizáció*, стабильный — *stabil*, субвенция — *szubvenció, segély*

Politikai kifejezések

оппозиция — *oppozíció*
 оппонент — *opponens*
 оппортунизм — *opportunizmus*
 оппортунист — *opportunistu*
 оптант — *optáns*
 оптация — *optálás*
 реформа — *reform*
 реформатор — *reformátor*
 реформист — *reformista*
 реценция — *recenzió, befogadás*
 сепаратизм — *szeptarizmus*

центризм — *centrizmus*
 экономизм — *ökonomizmus*
 экономист — *ökonomista*
 экспансия — *expanszió*
 экспансионизм — *expansionizmus*
 эмигрант — *emigráns*
 эмиграция — *emigráció*
 вето — *vétó*
 провокация — *provokáció*
 обструкционизм — *obstrukció*, обструк-

нионист — *obstrukciós*, обструкция — *obstrukció* — ремилитаризация — *remilitarizálás*, роялист — *royalista*, талер — *tallér*, эмигрировать — *emigrál*, кокárда — *kokárda*, патриот

— *patrióta*, патриотизм — *patriotizmus*, провокатор — *provokátor*, сабо-таж — *szabolázs*, кáртевэс, комиссар — *komiszár*, радикал — *radikális*, радикализм — *radikalizmus*

Rendőrség, bíraskodás

темница — *(rég)* — *tömlőc*
бандит — *bandita*
жулик — *zsulik*, *tolvaj*
пагода — *pagoda*
раб — *rab*
пáгáйкa — *pagajka*, *korbács*
Чрезвычайная Комиссия — *(tör. e.) cseka*

прибег — *(odasietett, átszökött)* — *pribék*
назсмаг — *kazamata* (*földalatti tömlőc*)
детектив — *detektív*
милиция — *milícia*
чекист — *csekista*
кордон — *kordon*
канчук — *(nyj)* — *kancsuka*
охрáна — *ohrana*, *cári fegyveres őrség*

Ruházkodás, divat, pipere

бекéша — *bekecs*,
канвá — *kanavász*
колпáк — *kalap*
парик — *parúka*
позумéнт — *paszomány*
сáндáл — *(szandálfa)* — *szandál*
чистить — *tisztít*
шаль — *sál*
шубá — *suba*
плащ — *palást*
доломáн — *dolmány*
кафтáн — *kaftán*
брáйтвa — *borotva*
пеленá — *pelenka*
пелёшка — *(pólya)* — *pelenka*
шёлк — *selyem* (*anyag*)
чисто — *(tisztán)* — *tiszta*
шáпка — *sapka*
гунькa — *gúnya*
кучма — *kucsma*

бáтисг — *baliszt*, берéт — *beret*, bírói *kalap*, жакéт — *zsakett*, мапжéта — *mandzsetta*, сáржa — *serzs*, *nyers-selyem*, сáтин — *szatén*, свíтер — *szveller*, тюрбáн — *turbán*, фáсáн —

fazon, szabás, фес — *fej*, фибрин — *fibrin*, *rostanyag*, костюм — *(ruha)* — *kosztüm*, кринолин — *krinolin*, аб-ронессзoknya, мýфта — *muff*, пелерина — *pelerin*, көргallér пикáма — *pízsama*, плюш — *plüs*, поплин — *puplin*, пулóвер — *pulóver*, реглáн — *raglán*, сарафáн — *szarafán* (*orosz nők régi ujjnélküli felső ruhája*), смóкинг — *szmoking*, тафтá — *taft*, трикó — *trikó*, фланéль — *flanell*, корáлл — *korall*, лак — *lakk*, модéль — *modell*, несецёр — *neszeszer*, пóмпа — *pompa*, dísz, пух — *pehely*, репс — *ripsz*, сáндáлия — *szandál*, сáру, флёр — *flór*, гимна-стёрка — *gimnaszttyorka*, *katona-zubbony*, мéнтик — *(rég)* — *mente*, фрак — *frakk*, чáлмá — *csalma*, турбáн, чек-мéнь — *csekmen*, *korcos kaftán* (*közé-koknál stb.*), шевиот — *seviot*, шеврó — *sevró* (*bőr*), шифóн — *sifon* (*finom pamut v. selyemszövet*), штóпáльный — *stoppoló*, штóпанье — *stoppolás*, штó-пáть — *(be) stoppol*, штóпка — *stoppolás*, крeп — *krepp* (*selyemanyag*)

Sport

спорт — *sport*
стадион — *stadion*
турист — *turista*
футболист — *futballista*
сáлод — *(maláta)* — *szalad* (*бежáть*)
рекóрд — *rekord*
стáрт — *start*
ревáнш — *reváns*

трéнер — *tréner*
трéнинг — *tréning*
эстафéта — *staféta*
пинг-понг — *pingpong*
трамплин — *trambulin*, *ugródeszka*
тéннис — *tenisz*

ринг — *ring*, стáртер — *starter*, индiтó, турíзм — *turistaság*, хоккéй — *hockey*,

jégkorong játék, яхта — jacht, vitorlás, яхтклуб — jachtklub, дерби — derby (hároméves lovak versenye), кórнер — kórner, крикёт — krikett, кронёт — krottett (gyerjáték), матадор — matador,

профессионал — professzionista, hivatásos, тореадор — toreádor, ур — isz hurrá!, эквилибрист — ekvilibrista, egyensúlyozó művész

Számтан, mértан, súly- és mértékegységek

пара — pár
верста — verszt
мэрить — mér
сэрия — széria, sorozat
пуд — (rég) — pud (16,38 kg)
а́но — akó (50,80 l)
миллиард — milliárd
симметри́я — szimmetria
фо́рмула — formula, képlet
шка́ла — skála, beosztás
о́бра́з — ábra
пу́нкт — pont
ли́тр — liter
ме́тр — méter
ве́ршок — versok (4,4 cm)
а́ршин — arsin (0,711 m)
щепо́ть, щепо́тка — egy csipet (nyi)
ну́ль — nulla
фо́рма — forma, alak
ци́линдр — cylinder
дро́зь — (töredék) — darab (kycók)
то́нна — tonna

гекта́р — hektár, ка́ра́т — karát, ком-

бина́ция — kombináció, компо́нент — komponens, матемáтик — matematikus, мэ́рка — mérés, о́дин — egy, парабо́ла — parabola, позити́в — pozitív, порцио́н — porció, прое́кция — projekció, ве́ту́лет, сантигра́мм — centigramm, сантили́тр — centiliter, сантимéтр — centiméter, ситуáция — szituáció, helyzéл, у́нция — uncia (régí súlymérték), це́нтр — centrum, миллигра́мм — milligramm, миллио́н — millió, о́рдина́та — ordináta (tengely), триго́номэ́трия — trigonometria, триллио́н — trillió, фо́рма́т — formátum, мэ́рел, функцио́нальный — funkcionális, фу́нт — (rég) — font, центигра́мм — centigramm, центили́тр — centiliter, сантимéтр — centiméter, эквивале́нт — ekvivalens (elem), элимина́ция — eliminálás, ki-küszöbölés, элли́пс — ellipszis, элли́псис — ellipszis, эллипсо́ид — ellipszoid, гро́ма́да — gróda — garmada, rengeteg, дека́литр — dekaliter, дека́мэтр — dekaméter, доро́гой — drága, абсцисса — abszcissa

Сзínház, szórakozás

програ́мма — program
дра́ма — dráma
коме́дия — komédia
конфе́ранс — konferálás
пóза — póz, helyzet
репертуáр — repertoár, műsorterv
фи́льм — film
баяде́ра — bajadér
галоп — galopp (múltszázadbeli tánc)
по́лька — polka
та́нец — tánc
шах — sakk
ла́пта — labda (játék)
кара́мбо́ль — karambol (billiárdban)
пролонга́ция — prolongálás
пролонгиро́вать — prolongál
кули́са — kulissza
кэ́гля — kugli (játék)
лото́ — lottó (játék)
ба́лет — balett
гаво́т — gavotte (régí francia tánc)
гопáк — gopák (ukrán népi tánc)
та́нго — tangó
танцова́ть — táncol
дура́кий — durák (kártyajáték)
каба́рэ — kabaré

гротэ́ск — groteszk, интерпрета́тор — interpretátor, коме́диант — komédiás, корчма́ — koresma, ма́ска — (halotti maszк) — maszк, ова́ция — ováció, lelkes ünneplés, пикни́к — piknik, batyubál, по́кер — póker (kártyajáték), префе́ранс — preferánsz (kártyajáték), руле́тка — rulett, сенсáция — szenzáció, стúдия — studio, гаво́т — gavott, мело́дра́ма — melodráma, менуэ́т — menüett, пая́н — pojáca, bohóc, премье́ра — premier, примаба́лери́на — primaballerina, примадо́нна — primadonna, репрíза — repríz, felújítás, ста́тис — statisztika, ретуше́р — retusáló, ретушь — retusálás, субре́тка — szubrett, сценáрий — szcenárium, forgató-кóпу, танцóвший — táncos, тарантэ́лла — tarantella (olasz tánc), тра́гик — tragikus (szerepeket alakító) színész, траги́комедия — Magi-komédia, фести́наль — fesztivál, фокстрóт — foxtrott, фотогра́ммэ́трия — fotogrammetria, фэ́нэкэ́рмэ́р — fotográfus, фотомо́нтаж — fotomontázs, фотохи́мия — fotokémia, фотоци́нкогра́фия —

folotcinkográfia, coreográfia — koreo-
gráfia, цирк — cirkusz, чардани —
csárdás, частушка — esaszluszka (tréfás
vers), чубук — csibuk, hosszúszerű pipa,
шах и мат — sakl és matt, экзотично-

вать — fényk., exponál, megvilágít,
кофеин — koffein, венгерка — ven-
gerka, magyar láncosnő, шамш-башш —
nasivasi (kártyajáték neve)

Táplálkozás, étel, ital, élvezeti cikkek

галушка — galuska
гуляш — gulyás
жир — zsír
мёд — méz
обед — ebéd
калач — kalács
каша — kása
кольраби — kalarábé
редька — retek
кукуруза — kukorica
сало — szalonna
свёкла — cékla
тесто — tészta
тыква — tök
хмель — komló
шпинат — spenót
махорка — mahorka (dohányfajta)
сморчок — (kucsmagomba) — szömör-
csók
вечеря — vacsora
водка — vodka
квас — kvász (savanykás hűstő ital)
муст — must
огурец — agorka
капуста — káposzta
колбаса — kolbász
печенье — (sütemény) — peccsenye (ма-
репное)
самородный — (természetes, eredeti) —
szamorodni
салат — saláta
сахарин — szacharin
сода — szóda
лапша — laska
ужин — nyj ўжина — uzsonna
черешня — cseresznye

марципан — marcipán
сигарета — cigaretta
лакомый — (ízletes) — lukoma (чир)

пюре — püré, десерт — desszert,
коньяк — konyak, лимонад — limo-
nádé, citromos víz, миндаль — mandula,
паштет — pástétom, карамель — kara-
mella, кафе — (kávéház) — kávé, кекс
— keksz, компот — kompót, консервы
— konzerv, кофе — kávé, мандарин —
mandarin, манна — manna, маргарин
— margarin, пудинг — pudling, каштан
— gesztenye, кубок — (rég serleg) —
kobak (serleg), ром — rum, сандвич —
szendvics, сахар — cukor, спирт —
szirup, спирт — (alkohol) — spirítusz,
таверна — taverna, kocsmá, тост —
lószt, фига — füge, цикорий — cikória,
шашлык — saslik (nyársonsült birka-
hús) мед — éj, фэзакáес, шоколад —
csokoládé, йогурт — joghurt, корчма —
(rég) — kocsmá, корчмарь — kocsmá-
ros, olej — (oliva) — olaj, бриошь —
brioš, fonott kalács, грог — grog (rumos-
cukros forró víz), кокаин — kokain,
крем — krém, кулич — (húsvéti)
kalács, лактоза — laktóze, лежечор,
майонез — majonéz, пунш — pungs,
рулет — rolát, hússotekeres, сигара —
szivar, творог — túró, обварить —
abárol, abál, припять — csíp (étel),
щипок — csípés, квас (savanykás ital)
— kovász, (запивка), лепёшка —
lepény, абсент — abszint

Történelem, néprajz

декабрист — dekabrista (az 1825. dec-i
felkelés híve)
историзм — historizmus
проскрипция — proskripció, feketelista
форум — fórum
янычар — janicsár
сераль — szerály, hárem
этнограф — etnográfus
этнолог — etnológus
барон — báró
граф — gróf
стрелок — sztrelic, lövész

хроника — krónika
орда — horda
чартизм — chartizmus
этнография — etnográfia
этиология — etnológia

каннибал — kannibál, каннибализм —
kannibalizmus, жид — zsidó, ката-
строфа — katasztrófa, оргия — orgia,
палеограф — paleográfus, régi írás
szakértője, палеография — paleográfia,
régí írás tudománya, примитив — pri-

mitív (ember), примитивность — *primitívuség*, провизорный — *provizorikus*, традиция — *tradíció*, hagyomány, урбанизация — *urbanizálás*, városiasítás, урбанизм — *urbanizmus*, цикл — *ciklus*, чартист — *chartista*, бойрин — *bojár*, дума — *duma* (parlament a cári Oroszországban), приёстав — (rég) orosz rendőr(önök) — *poroszló*, бастион — *bástya*, жирондист — *girondist*, коммунар — *kommunard*, туника —

tunika, római ing, фаланга — *falang*, csatasor, фаланстер — *falanszter*, фараон — *faraó*, колода — *kaloda*, хан — *kán*, хронолог — *kronológus*, хронология — *kronológia*, időrend, хронометр — *kronométer*, хроноскоп — *kronoszkóp*, időmérő, эдикт — *ediktum*, rendelet, энциклопедист — *enciklopédista*, эпиграфика — *epigrafika*, jеt-irattan, якобинец — *Jakobinus*

Vallás, egyházi élet, babona, mitológia

крест — *kereszt*
вечерня — *vecsernye*
апостол — *apostol*
жаба — (*varangyos béka*) — *zsába*
ренегат — *renegát*, elpártolt
чудо — *csoda*
догма — *dogma*
икона — *ikon*
капеллан — *káplán*
митрополит — *metropolita*
тонзура — *tonzúra*
фүрия — *füria*
шаман — *sámán*, varázsló
пёкло, пёкло — (áltв.) — *pokol*
странник — *zarándok*
милость — *malaszt*
поп — *pap*, pápa
поганец — (*piszkos*) — *porgáncs*
маг — *mágus*
табу — *tabu*, *szent és sérthetetlen dolog*
балзам — *balsam*
демон — *démon*
кантор — *kántor*
магия — *mágia*
пáсха — (*húsvét*) — *pászka*
фётиш — *fétis*, bálvány
хаос — *káosz*
могила — (*sír*, *síremlék*) — *máglya*
ворожить — (rég) — *varázsol*
каноник — *kanonok*

месса — *mise*, христианин — *keresztény*, креститель — *keresztelő* (személy), крестить — *keresztel*, Христос — *Krisztus*, епископ — *püspök*, святой — *szent*, алтарь — *oltár*, кум — *koma*, хвала — (*dicséret*) — *hála*, служба — (*mise*) — *szolozsm* (псалом), синод — *zsínat*, ўтренняя — *veternye* (reggeli istentisztelet), клир — *klérus*, кроить — *karapol*, meglocsol, корочун, карачун — (*pér. hirtelen halál*) — *karácsony*, (рождество), хор — *kórus*, еретик — *eretnek*, ангел — *angyal*, аббат — *apát*, геённа — *gyehenna*, гекатомба — *hekatomba*, мечеть — *meccsel*, мина-

рет — *minaret*, гяур — *gyaur*, nem mohamedán, инквизитор — *inkvizítor*, инквизиция — *inkvizíció*, лабиринт — *labirint(us)*, легенда — *legenda*, мавзолей — *mauzoleum*, нунций — *nuncius*, мумия — *múmia*, найда — *najád*, неологизм — *neologizmus*, нимфа — *nimfa*, профан — *profán*, профанация — *profanáció*, профанировать — *profanál*, пуританин — *puritán*, саркофаг — *sarkofág*, сатир — *szatír*, сфинкс — *szfinksz*, тотем — *tolem*, тотемизм — *tolemizmus*, факир — *fakír*, фарисей — *farizeus*, православный — *pravoszláv*, архангел — *arkangyal*, дякон — *diakónus*, аскет — *aszkéta*, базилика — *bazilika*, библия — *biblia*, викарый — *vikárius*, деист — *deista*, дервниш — *dervis*, евангелие — *evangélium*, евангелист — *evangelista*, литургия — *liturgia*, иегова — *Jehova*, иезуит — *jezsuita*, перемиада — *jeremiád*, иконостаз — *ikonosztáz*, кардинал — *kardinalis*, католик — *katolikus*, конвент — *konvent*, конгрегация — *kongregáció*, коран — *Korán*, культ — *kultusz*, vallásgyakorlat, лавра — *lavra*, gör. kel. jókolostor, мадонна — *madonna*, харакири — *harakiri*, церемония — *ceremonia*, шайтан — *sátán*, шарлатан — *sarlatán*, курузлó, шейх — *sejk*, эдем — *éden*, paradicsom, эльдорадо — *eldorádó*, месés ország, янсенизм — *janzenizmus*, янсенист — *janzenista*, кабала — *kabala*, кабалистика — *kabalisztika*, папа — *pápa*, темьян — *lőmjén*, мистика — *misztika*, окрестить — *megkeresztel*, патриарх — *patriárka*, прелат — *prelátus*, пресбитер — *presbiter*, примас — *prímás*, протестант — *protestáns* (férj), протестантизм — *protestantizmus*, рабби — *rabbi*, реформация — *reformáció*, hitújítás, ритуальный — *rituális*, секта — *szekta*, jelekezel, секуляризация — *szekularizáció*, egyházi vagyonnak világi célra való le-

foglalása, синагога — *zsinaqóga*, схизма — *skizma*, egyházszakadás, схизматический — *skizmatikus*, талисман — *talizmán*, теократия — *teokrácia*, pári uralom, теология — *teológia*, униат — *uniátus*, görög katolikus, фетишизация — *fétisizálás*, фетишизм — *fetisizmus*,

аврель — *aureola*, дicsjény, брат — (*testvér*) — *barát* (szerzeles), автокефальный — *autokefál*, önálló vezetéssel bíró, авгур — *augur*, madárjós, абстиненция — *absztinencia* агиография — *hágiográfia* (szenlek életének irodalma)

Zene

орган — *orgona*
ария — *ária*
гармоника — *harmónika*
гитара — *gítár*
окарина — *okarina*
синкóпа — *szinkópa*
филармония — *filharmónia*
цимбáлы — *cimbalom*
ромáнс — *románc*
тамбур — *tambura*, réy *dob*
дудá — *duda*
балалáйка — *balalajka*
гимн — *himnusz*
мелóдия — *melódia*
óпера — *opera*
сонáта — *szonáta*
флéйта — *nép flóta*
цýтра — *citera*
серенáда — *szerenád*
áрфа — *hárfa*

аккóрд — *akkord*, баритóн — *bariton*, баркарóла — *barkarola*, gondoladal, вибрáтор — *vibrátor*, виóла — *viola*, виртуóз — *virtuóz*, гармóния — *harmónia*, граммофóн — *gramofon*, гýсли

— *guszlá*, orosz népi hangszer, гусляp — *guszlár*, гóбой — *oboa*, дýдка — *duda*, дуэт — *duett*, интóнация — *intonáció*, концерт — *koncert*, ксилофóн — *xilofon*, jacimbalom, лýра — *lira*, мандолина — *mandolin*, оперéтка, оперéтта — *operett*, оратория — *oratórium*, саксофóн — *szakszofon*, саксофонíст — *szakszofonista*, скáла — *skála*, сóло — *szóló*, солист — *szólista*, такт — *taktus*, тенóр — *tenor*, трýо — *trío*, триóль — *triola*, фaгóт — *fagott*, бýгóсíp, флажолёт — *flazsolet*, üveghang, фýга — *fuga*, хроматизм — *kromatizmus*, хроматический — *kromatikus*, цимбалíст — *cimbalmos*, цыгáнщина — *cigányosság*, электрофóн — *elektrofon*, villamos zenegép, зýммер — *zümmtöggő*, композиция — *kompozíció*, органíст — *orgonista*, партитýра — *partitúra*, педáль — *pedál*, пиáно — *pianó*, рефрén — *refrén*, симфóния — *szimfonia*, туш — *tuss*, фpáза — *frázis*, хор — *kórus*, kar, хорíст — *kórista*, хормейстер — *karmester*

J E G Y Z E T E K

- [1] Vö.: Melich János: Szláv jövevényszavaink. 1—2. Budapest, 1903., 1905., Bakos József: Szókincs, Budapest, 1954. (Kézirat.)
- [2] Vö.: Kniezsa István: A magyar nyelv szláv jövevényszavai, I. 1—2. Akad. Kiadó, Budapest, 1955.
- [3] Erdődi József: Az orosz nyelv hatása a magyar nyelvre 1945. után c. tanulmányában (MNy.: 77—79. évf.) mintegy 40 olyan szót gyűjtött össze, amelyek a felszabadulás után terjedtek el nyelvünkben. Minthogy ezeknek a szavaknak egyrésze csak átmeneti életű és a másik részéről sem állapítható ma még meg, hogy gyökeret vernék-e nyelvünkben, vagy eltűnnek az idők folyamán, munkám szótári részébe nem vettem fel őket.
- [4] Vö.: Dr. Csánk Béla min. oszt. tanácsos: Orosz—magyar hasonlósági szótár, Beregszász, 1940.
- [5] Vö.: Vincze László—Vincze Flóra: Német—magyar hasonlósági szótár, Aczél Testvérek kiadása, Budapest, 1944.
- [6] Vö.: Honti Rezső: Orosz Nyelvtan, Budapest, Szikra R. T. kiadása.
- [7] Az eddigi véleményekkel ellentétben *Perényi József* (Studia Slavica II., 1—29.) megbízható adatok alapján bizonyítja, hogy a magyarság jelentős része új hazájába való érkezése előtt *hosszantartó* érintkezésben volt szlávokkal, (a Volga és Don között), a *keleti szlávokkal* való kapcsolatai pedig a VI—VII. századig nyúlnak vissza. Perényinek ez az utóbbi megállapítása lényegében meg fogja változtatni a magyar nyelv szláv jövevényszavairól eddig vallott nézeteket. Amíg ugyanis idáig az a felfogás uralkodott, hogy szláv jövevényszavaink többségükben a honfoglalás után kerültek át nyelvünkbe, és hogy a magyarság keleti szlávokkal csak legfeljebb futó kapcsolatban állhatott valaha, Perényi véleménye szerint a földműveléssel és halászattal kapcsolatos jövevényszavainkat a keleti szlávoktól is átvehettük *még a honfoglalás előtt*. Bár ő is elismeri, hogy az átadó nyelv meghatározása kellő fonetikai adatok hiányában nagyon nehéz, sőt néha lehetetlen is, mégis az a véleménye, hogy pl. a *borona* szót sokkal könnyebb megmagyarázni az orosz *борона*-ból, mint a délszláv *brana*-ból. Ugyanígy keleti szláv kölcsönzésnek minősíti a *vajda*, *német*, *Duna*, *halom*, *rab*, *szolga*, *cseléd*, *marázsháló*, *szégye*, *tanya* szavakat is. Amíg tehát nyelvészeink eddig csak a *lengyel* (поляк) szót tartották kétségtelenül keleti szláv eredetűnek, addig Perényi szerint újabb és alaposabb kutatások az általa felvázolt új történeti adatok és főleg a még fel nem tárt, de remélt archeológiai adatok alapján a keleti szláv kölcsönzések kimutatásának egészen új perspektívája előtt állunk.

Йожеф Бихари:

Русско-венгерский сравнительный словарь

Материал настоящей работы состоит из двух частей: 1. введение, 2. словарная часть.

Введение даёт некоторые указания, как использовать словарь на практике, и подчёркивает, что автор обсуждает свой материал только с точки зрения дидактики, а не с точки зрения истории языка. Поэтому вторая часть работы, словарь заключает в себе лишь те венгерские и международные слова, которые как по звучанию, так и по значению почти совсем или отчасти похожи на соответственные русские слова.

Все слова даны не по алфавитному, а по тематическому порядку.